

بررسی نماد در لمعات فخرالدین عراقی

میثم زارعی*

*دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، واحد گچساران، دانشگاه آزاد اسلامی، گچساران، ایران.

چکیده

نمادها تاریخی به درازای تاریخ انسانها دارند. نقاشیها و سنگنوشتههایی که از انسانهای اولیه در غارها به یادگار مانده، نشاندهنده ی این مطلب است که انسانهای اولیه بسیاری از مفاهیم را به کمک نمادها به یکدیگر انتقال می‌داده‌اند. یکی از پایه های تقویت هنر یک سرزمین ایجاد عشق و علاقه به هنرهای مختلف ملی در میان مردم آن جامعه می باشد، بنابراین استفاده از نمادها و نشانه هایی که از گذشتگان به جا مانده برای پیوند بیشتر فرهنگ و هنر از یاد رفته با زندگی امروزی مردم، و کاربرد آن در حیطه ی زندگی آنها، به فضای شهر جوهری ایرانی می بخشد. رمز یا نماد در بین تمامی گونه های ادبی چون شعر غنایی حماسی، عرفانی و غیره ریشه دوانده است. رمز یا نماد یکی از فنون بیان هنرمندانه است که در فرهنگ و تمدن انسانی جلوه های گسترده و متنوعی دارد و ابزاری است برای عینیت بخشیدن به یک محتوای ذهنی، و این امر از دیرباز مورد توجه گویندگان و شاعران بزرگ زبان و ادب فارسی قرار گرفته است. آنان با توجه به ظرفیت بالای زبان فارسی از نماد به عنوان ابزار بیان اندیشه های خود استفاده کرده اند. بهره گیری از نماد باعث می شود خوانندگان درک و احساس گوناگونی از آثار نمادین داشته باشند. بررسی و تحقیق در آثار فخرالدین عراقی نشان می‌دهد که رمز و نماد در بیان مفاهیم، آموزه‌ها و افکار عرفانی بسیار مورد توجه ایشان بوده است. ساختار لمعات فخرالدین عراقی که مهمترین اثر مثنوی که موضوع اصلی آن عشق است و به نوعی آینه ی تمام نمای عرفان وحدت وجودی ابن عربی است، نمادین و می تواند به عنوان یکی از کتاب های مهم در بررسی نماد در نظر گرفته شود.

کلید واژه ها: نماد، رمز، فرهنگ، لمعات، فخرالدین عراقی